

Hoofdpijndossier De Kuip

Na bijna tien jaar plannenmakerij is er nog steeds geen nieuwe voetbaltempel in zicht. Renovatie wilde de directie nooit.

- Tara Lewis
8 september 2016

Foto Olaf Kraak/ANP

Als Eric Gudde in 2007 aantreedt als algemeen directeur van Feyenoord liggen voor hem een aantal concrete taken klaar. Een daarvan is het bouwen van een nieuw stadion. Eind 2008 is het zover en geeft Ivo Opstelten zijn 'afscheidscadeau' aan de stad. De vertrekkend VVD-burgemeester maakt namens het stadsbestuur bekend dat aan de Nieuwe Maas een nieuw stadion zal verrijzen. Nederland heeft zijn zinnen gezet op het WK 2018, dat mede mogelijk moet worden met dit „stadion van internationale allure”. De gemeente zal meteen het hele gebied op de schop nemen. „Het gaat om meer dan alleen een voetbalstadion: wonen, werken en recreëren”, aldus wethouder Lucas Bolsius (CDA). De gemeente zal 500 miljoen in het 'Stadionpark' steken.

Datzelfde seizoen lijdt Feyenoord 16,9 miljoen euro verlies en wordt de club door de KNVB onder curatele geplaatst. Als de WK-bid op niets uitloopt en de economische crisis in volle gang is worden de plannen in 2011 stilgelegd.

In maart 2012 zegt stadiondirecteur Jan van Merwijk tijdens het 75-jarige jubileumfeest dat het stadion niet meer voldoet: De Kuip is 'op'. Daarom is nieuwbouw de enige optie voor de toekomst van de club. Bouwer BAM maakt in deze periode vergaande plannen voor nieuwbouw op de locatie van De Kuip.

Intussen komt concurrent VolkerWessels met een financieel plan voor nieuwbouw op het complex Varkenoord, dat naast het stadion ligt: Het Nieuwe Stadion (HNS). Het stadion zal 365 miljoen euro kosten, waarvoor de gemeente een garantstelling van 165 miljoen euro moet afgeven.

Achterstallig onderhoud

Terwijl HNS in ontwikkeling is, komt in april 2012 een onderzoek van technisch kennisinstituut TNO uit 2005 boven water, waaruit blijkt dat de Kuip na onderhoud technisch nog zeker vijftig jaar mee kan en de staalconstructie na renovatie in principe oneindig kan blijven staan. Het rapport maakt daarnaast melding van ernstig achterstallig onderhoud.

In september 2012 maakt Van Merwijk bekend dat de keuze definitief op VolkerWessels is gevallen en verdwijnen de bouwtekeningen van BAM in de la. Diezelfde maand komt een groep supporters met het renovatieplan 'Red De Kuip'. Ze vinden dat HNS teveel financiële risico's bevat en willen renovatie serieus onderzoeken. De directie van Feyenoord doet het

plan af als ‘amateuristisch’. Eric Gudde zegt daarover tegen RTV Rijnmond: „Er is maar één situatie mogelijk en dat is nieuwbouw. Renovatie levert rode cijfers op.”

Op online fora werpen twee mannen zich op als verdedigers van HNS én criticasters van Red De Kuip: architect Ard Buijssen en stadionkenner Erwin Pakasi. Ze worden vervolgens door Feyenoord benaderd en betrokken bij HNS. Pakasi zegt in een stuk op RTV Rijnmond: „Daar we nu in de Kuip ‘vast zitten’ qua groei van de omzet, zitten we ook vast met de groei van het structurele sportieve budget van Feyenoord.”

Onder Feyenoord-fans is intussen steeds minder steun voor HNS. Supportersverenigingen worden buitengesloten en HNS is een ‘business case’ zonder stadionontwerp, waardoor het voor velen een abstract idee blijft.

Tunnelvisie

In juli 2013 wordt duidelijk dat HNS niet kan rekenen op de garantstelling van 165 miljoen van de gemeente Rotterdam. HNS sneuvelt in de gemeenteraad omdat onder andere coalitiepartij D66 en oppositiepartij Leefbaar Rotterdam tegen het plan zijn. De twijfelachtige meerwaarde voor de omgeving, de financiële haalbaarheid en de gebrekkige communicatie van Feyenoord zijn de belangrijkste kritiekpunten. De huidige wethouder, Ronald Schneider (Leefbaar Rotterdam), stelt in het AD van die dag dat het tijd wordt dat een andere leiding nieuwe plannen opstelt. „Daarbij zou nieuwbouw vergeleken moeten worden met een renovatie van de huidige Kuip. Terug naar af, met een fris team zonder tunnelvisie.”

Daarop stelt Feyenoord een team van drie verkenneren samen, bestaande uit oud-wethouders Wim van Sluis en Hans Vervat en oud stadiondirecteur Jos van der Vegt. Aan hen de taak om alle mogelijkheden te onderzoeken, in nauwe samenwerking met de supporters. De trojka voert een verkenning uit waarop zowel nieuwbouw- als renovatieplannen ingestuurd kunnen worden. Ook uiten ze stevige kritiek op HNS, dat volgens hen het faillissement van Feyenoord had kunnen betekenen.

In april 2014 blijkt uit een tweede TNO-rapport dat het achterstallige onderhoud aan De Kuip sinds 2005 nauwelijks is verbeterd.

Van de ingezonden plannen blijven twee renovatieplannen over: renovatie door de BAM en Red De Kuip. Die laatste wil, gesteund door bouwer Besix, uitbreiden naar minstens 63.000 stoelen. In april 2014 wordt bekend gemaakt dat BAM met een nipte voorsprong wint van

Red De Kuip. „Dit plan biedt perspectief en daar gaan we stevig aan werken. We nemen daar gewoon rustig zes maanden de tijd voor”, zegt Gudde tijdens de persconferentie.

Hierop volgt een moeizaam proces. Bouwbedrijf BAM kan niet binnen de budgettaire eisen opleveren en Feyenoord verandert bovendien geregeld het programma van eisen voor het stadion. In deze periode worden Gudde en Van Merwijk gesignaleerd terwijl ze samen met mensen van concurrent VolkerWessels bij een wedstrijd in het stadion van de Italiaanse voetbalclub Juventus in Turijn zijn. Volgens een woordvoerder is dit ter afsluiting van de vorige procedure.

Plan afgeblazen

In januari 2015 wordt de stekker uit het BAM-plan getrokken, omdat er een tekort van 16 miljoen euro is. Hierover zegt Gudde in december tegen RTV Rijnmond: „Het mislukte BAM-plan zie ik niet als een nederlaag. Integendeel. Ik was blij dat het plan van BAM werd afgeblazen. Een aantal mensen van ons had al gezien dat dit plan niet deugde.”

Feyenoord boekt intussen in het seizoen 2014/2015 een historische winst van 13,6 miljoen euro. De begroting gaat tussen 2013 en 2015 van 45 naar 61 miljoen.

Na een lange radiostilte van Feyenoord over de vraag of er een nieuw of gerenoveerd stadion moet komen, wordt in maart Feyenoord City gepresenteerd. Een ambitieus plan van de architecten van OMA (het bureau van sterarchitect Rem Koolhaas), waarin een stadion aan de Nieuwe Maas wordt voorzien. Daarnaast wordt het omliggende gebied ontwikkeld met bedrijfsruimte, winkels en woningen én krijgt de Kuip een nieuwe bestemming.

Hoe Feyenoord en OMA bij elkaar terecht zijn gekomen is onduidelijk. Volgens de architect van het stadion David Gianotten was OMA initiatiefnemer. „Toen wij hoorden dat het BAM-plan ging mislukken hebben wij Feyenoord benaderd. Uit de vorige projecten is wel gebleken dat alleen het stadion ontwikkelen niet gaat lukken.” Volgens een woordvoerder van Feyenoord was het echter de club die OMA heeft benaderd. Weer andere bronnen melden dat het duo Buijssen en Pakasi de architecten aan Feyenoord hebben gekoppeld. Volgens geruchten is ook bouwer VolkerWessels weer terug op het toneel maar dit wordt door Feyenoord niet bevestigd.

Diverse studies

In de inleiding van het conceptrapport van Feyenoord City geeft OMA enkele belangrijke argumenten waarom nieuwbouw noodzakelijk is voor de club. Zo kunnen in De Kuip geen UEFA- en FIFA-wedstrijden worden gespeeld en zijn er diverse studies gedaan waaruit blijkt dat renovatie niet rendabel is. De resultaten van deze onderzoeken (volgens Gianotten ‘een gegeven, meegegeven aan OMA in de briefing’) zijn, zo blijkt bij navraag, neergelegd in twee rapporten, uit 2010 en 2013. Daaruit blijkt dat voor „de exploitatie van De Kuip en bijdrage aan het budget van Feyenoord een optimale omvang ligt bij 61.000 en 63.000 stoelen.” Specifieke bevindingen over de haalbaarheid van renovatie kunnen niet worden voorgelegd.

Gianotten: „In onze opdracht is renovatie niet onderzocht, omdat de capaciteit van het stadion veel groter wordt en er ook een duidelijke vraag is naar modernisering. Het is financieel niet haalbaar om De Kuip mee te nemen in een nieuwe structuur die qua regelgeving vijftig jaar mee kan.”

Toch heeft De Kuip de hoogste ranking van de UEFA en speelt ook Oranje binnenkort twee keer in het stadion, nadat Van Merwijk drie miljoen euro in het stadion investeerde. Een verschil in nuance volgens een woordvoerder van Feyenoord City: „Met regelmaat moeten er heel veel aanpassingen worden gedaan om aan de internationale voetbal voorwaarden en richtlijnen te blijven voldoen.” Diezelfde regelgeving is al drie jaar niet veranderd en De Kuip heeft dankzij zijn leeftijd ontheffingen voor eventuele nieuwe regels.

Wethouder Schneider, die in 2013 nog aandrang op ‘nieuwe leiding, zonder tunnelvisie’, wacht het plan volgens zijn woordvoerder rustig af. „Er zit een heel nieuw projectteam en supporters worden beter betrokken.”

Vorige maand stuurden supportersverenigingen De Feijenoorder en FSV echter een gezamenlijke brief naar de voltallige raad om kenbaar te maken ‘dat van betrokkenheid bij Feyenoord City geen sprake is’, ondanks dat ze bij meerdere bijeenkomsten aanwezig waren. Gianotten: „Ik denk dat er mogelijk een meningsverschil is over de definitie van betrokkenheid, maar wat mij betreft waren het gesprekken met tweerichtingsverkeer en zeker geen informatiebijeenkomsten.”

Krampachtig

Deze zomer zou het financiële plan voor Feyenoord City inclusief een programma van eisen voor het stadion worden gepresenteerd maar dit is uitgesteld naar later dit jaar. Over de

inhoud van het plan zijn nog geen details bekend. De politieke besluitvorming duurt daarna vier tot vijf maanden. In 2023 moet het nieuwe stadion klaar zijn.

Duidelijk is dat de directie van Feyenoord nooit oprechte interesse heeft gehad in een renovatieplan voor De Kuip. De concrete aanbeveling van de gemeenteraad om renovatie serieus te laten onderzoeken lijkt door de directie naast zich neer te zijn gelegd. Toch schermt Feyenoord in aanloop naar Feyenoord City met niet nader aangeduide ‘onderzoeken waaruit blijkt dat renovatie financieel niet rendabel is’. Dat zelfs de simpele vraag naar de oorsprong van de samenwerking tussen Feyenoord en OMA tot drie versies van een verhaal leidt, is illustratief voor de krampachtige communicatie van Feyenoord.

De directie gaf de laatste jaren 2,5 miljoen euro uit aan stadionplannen, die broodnodig zouden zijn om Feyenoord ‘weer mee te kunnen laten doen’. Al die plannen mislukten, maar intussen groeit de begroting gestaag en staat Feyenoord al een maand aan kop van de Eredivisie. Spelend in een stadion van bijna tachtig jaar oud, waar tussen 2005 en 2014 nauwelijks onderhoud aan werd gepleegd.

Algemeen directeur Eric Gudde en stadiondirecteur Jan van Merwijk wilden niet meewerken aan dit artikel omdat er volgens hen „al genoeg is gezegd” over dit onderwerp.